

Aan de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid
van de Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 28 oktober 2019
ons kenmerk: 100910
uw kenmerk: 32587
telefoonnummer: +31 6 43 065 031
e-mail: j.vollaard@advocatenorde.nl

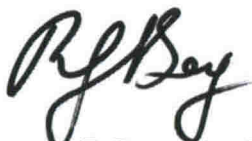
**Betreft: Wetsvoorstel Regels over de verdeling van pensioen bij scheidingen vanaf 2021
(Wet pensioenverdeling bij scheiding 2021)**

Geachte leden van de commissie,

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) heeft kennis genomen van het wetsvoorstel Regels over de verdeling van pensioen bij scheidingen vanaf 2021 (Wet pensioenverdeling bij scheiding 2021), dat aan uw Kamer is voorgelegd. Het wetsvoorstel is door de algemene raad ter advisering voorgelegd aan zijn adviescommissies pensioenrecht en familie- en jeugdrecht, welke adviezen door de algemene raad worden omarmd en waarnaar wij graag verwijzen.

De NOvA is uiteraard bereid het bovenstaande nader toe te lichten.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

ADVIES

Van	: adviescommissie pensioenrecht
Datum	: 28 oktober 2019
Betreft	: Wetsvoorstel Regels over de verdeling van pensioen bij scheidingen vanaf 2021 (Wet pensioenverdeling bij scheiding 2021)

SAMENVATTING

Het wetsvoorstel voor de wet verdeling van pensioen bij scheidingen vanaf 2021 (hierna: "WPS 21") is op 16 september 2019 bij de Tweede Kamer ingediend¹. Dit wetsvoorstel beoogt nieuwe regels te stellen voor de verdeling van pensioen bij scheiding.

De adviescommissie pensioenrecht van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "adviescommissie") staat positief tegenover de volgende punten:

1. Partners zijn na het verbreken van de relatie financieel niet meer afhankelijk van elkaar.
2. De periode van het voor verdeling in aanmerking komende ouderdomspensioen en partnerpensioen, is gelijk getrokken.
3. Pensioenuitvoerders zullen de partners na beëindiging van de relatie over hun rechten informeren, waardoor de verevening/verdeling van het pensioen door de partners niet meer "vergeten" kan worden.

De adviescommissie vraagt aandacht voor de volgende punten:

1. Er komt geen regeling voor het verdelen van het ouderdomspensioen van ongehuwd samenwonenden. Daardoor bevat de WPS 21 geen complete regeling voor het verdelen van ouderdomspensioen.
2. De verdeling van pensioen bij scheiding blijft in twee wetten ondergebracht. Dat kan onnodig verwarrend werken.
3. De rechten en plichten verbonden aan een geconverteerde pensioenaanspraak kunnen duidelijker. Dit is in het belang van gewezen partners en pensioenuitvoerders.

INLEIDING

De adviescommissie redeneert vanuit de optiek van het recht en niet vanuit het belang. Daarmee zijn deze aanbevelingen juridisch en wetstechnisch van aard met als doel het borgen van een kwalitatief hoogwaardige wetgeving zonder te willen treden in de belangen van diverse stakeholders.

ADVIES

1. Er komt geen regeling voor het verdelen van het ouderdomspensioen van ongehuwd samenwonenden.
- 1.1 In de WPS 21 is geen regeling opgenomen voor de verdeling van het ouderdomspensioen van ongehuwd samenwonenden. In de toelichting (blz. 6) is opgenomen dat er steeds meer

¹ Kamerstukken 35 287

ongehuwd samenwonenden zijn en dat deze groep naar verwachting groter wordt. Vanuit dat oogpunt is het wenselijk dat ook voor deze groep een regeling wordt getroffen.

- 1.2 Er is wel een regeling voor het verdelen van het partnerpensioen van ongehuwd samenwonenden (art. 57 Pensioenwet), maar er komt ook nu geen regeling voor het verdelen van hun ouderdomspensioen (op basis van de WPS 21). Bij het beëindigen van een relatie tussen ongehuwd samenwonenden heeft de ex-partner dus geen recht op verdeling van het ouderdomspensioen maar wel recht op de helft van het partnerpensioen. Dit komt weinig consequent over.
- 1.3 Op blz. 37 van de Memorie van Toelichting wordt ingegaan op het verdelen van het pensioen van ongehuwd samenwonenden. Er is overwogen om hen daarbij een keuzerecht te geven. Dit keuzerecht is uiteindelijk niet opgenomen, omdat een uniforme partnerdefinitie voor de regering een voorwaarde is voor het introduceren van dit keuzerecht voor ongehuwd samenwonenden.”
- 1.4 Op 27 mei 2019 is de motie van het lid Van Weyenberg aangenomen. Daarin is verzocht om te komen tot een wettelijke uniformering van het partnerbegrip (Kamerstukken 34996, nr. 5).
- 1.5 De adviescommissie geeft in overweging om deze wettelijke uniformering van het partnerbegrip in de WPS 21 op te nemen, zodat ook een keuzerecht voor ongehuwd samenwonenden kan worden geïntroduceerd in de WPS 21. Daarmee wordt bewerkstelligd dat de verdeling van pensioen bij scheiding voor zowel gehuwden en geregistreerde partners als voor ongehuwd samenwonende is geregeld.
2. Verdeling van pensioen bij scheiding zou in één wet ondergebracht moeten worden om onnodige verwarring te voorkomen.
- 2.1 De verdeling van het ouderdomspensioen bij scheiding wordt geregeld in de WPS 21. De verdeling van het partnerpensioen bij scheiding wordt geregeld in artikel 57 van de Pensioenwet.
- 2.2 In de Memorie van Toelichting (blz. 6) bij het wetsvoorstel wordt aangegeven dat het gaat om een moeilijke situatie (scheiding) bij een ingewikkeld onderwerp (pensioen). Het wordt nog ingewikkelder als de verdeling van het ouderdomspensioen in de WPS 21 met een ander begrippenkader wordt vastgelegd terwijl de verdeling van het partnerpensioen in de Pensioenwet is vastgelegd.
- 2.3 Voor partners, pensioenuitvoerders en hun adviseurs is het van belang dat de regeling voor de verdeling van zowel het ouderdomspensioen als de verdeling van partnerpensioen in één wet met één begrippenkader is opgenomen. In de Pensioenwet wordt bijvoorbeeld nu het begrip “pensioenuitvoerder” gebruikt waar in de WPS 21 wordt gesproken van “uitvoeringsorgaan”. Verder verschilt de definitie van scheiding. Dit zorgt voor onnodige verwarring.
- 2.4 In de Memorie van Toelichting (blz. 38) wordt aangegeven dat de WPS 21 ook van toepassing is op het pensioen van politieke ambtsdragers, militaire pensioenen en Indonesische pensioenen. De reden dat de regeling voor het bijzonder partnerpensioen niet

overgeheveld kan worden naar de WPS 21 is dat deze pensioenregelingen een van de Pensioenwet afwijkende regeling kennen voor het (bijzonder) partnerpensioen.

- 2.5 Om aan dit probleem tegemoet te komen, zou kunnen worden overwogen om de regeling voor de verdeling van pensioen bij scheiding in een aparte paragraaf van de Pensioenwet op te nemen. Vervolgens kan dan in andere wetten naar de Pensioenwet worden verwezen, hetgeen nu ook al voor andere in de Pensioenwet opgenomen onderwerpen geldt. Op deze manier hoeft de afwijkende regeling voor (bijzonder) partnerpensioen in die pensioenwetten niet te worden aangetast.
- 2.6 De adviescommissie geeft dan ook in overweging om de regeling voor de verdeling van pensioen bij scheiding in een aparte paragraaf in de Pensioenwet op te nemen. Daardoor wordt de gehele regeling voor de verdeling van pensioen bij scheiding in één wet opgenomen met één uniform begrippenkader. Dat voorkomt onnodige verwarring en zorgt voor meer duidelijkheid bij dit ingewikkelde onderwerp.
3. De rechten en plichten verbonden aan een geconverteerde pensioenaanspraak kunnen duidelijker. Dit is in het belang van gewezen partners en pensioenuitvoerders.
 - 3.1 In het nieuw voorgestelde artikel 4 van de Pensioenwet (onderdeel B) staat dat de Pensioenwet van overeenkomstige toepassing is op geconverteerde aanspraken. Welke rechten aan een dergelijke geconverteerde aanspraak zijn verbonden, wordt verder niet uitgewerkt. Onduidelijk blijft op welke wijze de geconverteerde aanspraken moeten worden geïndexeerd.
 - 3.2 Op een aantal plaatsen in de Memorie van Toelichting (blz. 9 en 21) wordt ervan uitgegaan dat aan een geconverteerde aanspraak dezelfde rechten zijn verbonden als aan een aanspraak van een gewezen deelnemer. Dit is dus niet in de WPS 21 zelf opgenomen.
 - 3.3 Nu geen sprake is van vastlegging in de wet, bestaat het risico dat elke pensioenuitvoerder dit dan zelf zal regelen (in het pensioenreglement) en per pensioenuitvoerder de regeling dus anders zijn. Hiermee ontstaat het risico van juridische geschillen als de pensioenuitvoerder daarbij kiest voor een van de Memorie van Toelichting afwijkende regeling.
 - 3.4 De adviescommissie heeft dan ook een voorkeur om ervoor te kiezen om in de wet vast te leggen welke rechten aan een geconverteerde aanspraak zijn verbonden. In dat geval is er sprake van meer duidelijkheid en rechtsgelijkheid en zullen alle pensioenuitvoerders de geconverteerde pensioenaanspraken op dezelfde wijze moeten behandelen.

ADVIES

Van	: adviescommissie familie- en jeugdrecht
Datum	: 28 oktober 2019
Betreft	: Wetsvoorstel Regels over de verdeling van pensioen bij scheidingen vanaf 2021 (Wet pensioenverdeling bij scheiding 2021)

SAMENVATTING

De commissie acht het positief dat het wetsvoorstel de financiële zelfstandigheid van ex-partners vergroot, in die zin dat de vereveningsgerechtigde onafhankelijk van de ex-partner kan bepalen wanneer het pensioen ingaat. De adviescommissie heeft wel nog steeds een aantal onderwerpen die aandacht behoeven. Het helpt de rechtspraktijk en de werking van het wetsvoorstel als deze vragen worden beantwoord.

ADVIES

De adviescommissie verzoekt de leden om aandacht te besteden aan de conversie in de Wet Pensioenverdeling bij scheiding 2021 (hierna: WPS 21).

1. Zijn de oude huwelijkse voorwaarden niet meer geldig?
 - 1.1 In de WPS 21 wordt conversie de hoofdregel (art. 4). Conversie kan alleen worden uitgesloten of er kunnen afwijkende afspraken worden gemaakt. Die afwijkende afspraken zijn limitatief. Conversie uitsluiten kan en zou vervangen kunnen worden door verevening (art. 5 lid 1 WPS 21). Op grond van artikel 5 WPS 21 dient dit echter tussen partijen geregeld te worden. Verevening zal niet meer door de pensioenuitvoerder kunnen worden uitgevoerd.
 - 1.2 In veel thans bestaande huwelijkse voorwaarden is verevening (door de pensioenuitvoerder) opgenomen. Dit is de verevening zoals het nu gaat conform artikel 2 van de huidige Wet verevening pensioen bij echtscheiding (WVPS).
 - 1.3 Uit de Memorie van Toelichting (p. 12) blijkt dat bepalingen in huwelijkse voorwaarden die verwijzen naar verevening volgens de WVPS weliswaar zullen worden gerespecteerd. Doch is niet duidelijk of deze verevening dan tussen partijen zelf moet worden geregeld of dat de pensioenuitvoerder dit alsnog ter hand neemt zoals onder de WVPS. Dit zorgt voor onduidelijkheid. Binnen de echtscheidingspraktijk bestaan hier dan ook zorgen en vragen over. Met name omdat dit veel huwelijke voorwaarden betreft. De adviescommissie zou graag onderstaande vragen beantwoord krijgen:
 1. Betekent het wetsvoorstel dat toch duizenden mensen hun huwelijkse voorwaarden moeten wijzigen en worden zij hiervan op de hoogte gesteld?
 2. Wat zijn de gevolgen van het niet wijzigen van de huwelijkse voorwaarden?
 3. Is voorzien hoe vraag een en twee worden opgelost?
2. Conversie pensioen en bijzonder nabestaandenpensioen
 - 2.1 De tot verdeling gerechtigde echtgenoot heeft in het nieuwe wetsvoorstel de keus om er ook voor te kiezen alleen het ouderdomspensioen te converteren en het bijzonder nabestaandenpensioen in stand te houden (p. 16 MvT, art. 4 lid 3 WPS 21).

Dit kan derhalve betekenen dat hij of zij;

1. en het conversie pensioen zal ontvangen en;
 2. als de ex-echtgenoot is overleden, het bijzonder nabestaandenpensioen.
- 2.2 Bovengenoemde lijkt dubbelop. De adviescommissie vraagt zich af of de pensioenuitvoerders hier tevreden over zijn. Immers, als de tot verdeling plichtige ex-echtgenoot een stuk ouder is of een slechte gezondheid heeft, zou de ex-echtgenoot hier wel eens voor kunnen kiezen. Hier speelt een selectie moment. Een keuze die de uitvoerder niet kan voorzien en dus een risico met zich mee brengt. Dit lijkt op een onwenselijke situatie voor de pensioenuitvoerder.
- 2.3 Tevens vraagt de adviescommissie zich af of de regering het dan ook eens is met de stelling dat hier het gevaar op de loer ligt van selectie, extra administratieve lasten voor de uitvoerder en daarmee gepaard gaande extra kosten. Vraag is of de regering hier nader op in kan gaan.
3. Verplicht pensioenplan
- 3.1 De adviescommissie is voorstander van een verplicht pensioenplan. Mensen worden daarmee gedwongen over het pensioen na te denken. Dit voorkomt problemen op langere termijn. In mediation wordt pensioen als onderwerp wel besproken, maar in procedures op tegenspraak niet. Mensen die in een echtscheiding zijn verwickeld, hebben vaak geen kennis van wat er allemaal mogelijk is met het pensioen.